

АЛПАУЫТ ЕЛДЕР БЕЙБІТШІЛІКТІ САҚТАУҒА ҰМТЫЛУ КЕРЕК

«Миллиардтаған адамның тағдырына әсер ететін аса маңызды шешімді бірнеше елдің қабылдағаны дұрыс емес». Елордада «Ақыл-ойды байланыстыру – болашақты қалыптастыру» деген тақырыпта өткен халықаралық форумда Қазақстан Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев осылай деп мәлімдеді. Мемлекет басшысының бұл сөзі бүгінде бүкіл әлем бетпе-бет келіп отырған трансұлттық қатерге қатысты айтылды.

(Жалғасы 3-бетте)

АБАЙ ІЛІМІ – АДАЛ АЗАМАТ, ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ МӘДЕНИЕТ ҚАЛЫПТАСТЫРУ НЕГІЗІ

Абай тек қана қазақ баласы үшін емес, күллі адамзат үшін сарқылмас қазына, адамдықтың, ізгіліктің нәрін алатын мөлдір бұлақ. Абайдың ойларының өміршендігі, өзектілігін жоймайтындығы сол – белгілі бір тарихи кезең, өтпелі дәуір үшін емес, оның ілімінің жалпыадамзаттық мәңгілік құндылықтарға, адамзаттың мәңгілік сапалық қасиеттеріне негізделгендігінде. Бүгінгі күні Абай ілімінің мемлекеттің негізгі стратегиялық бағыттарымен, ұстындарымен үндесіп жатуы соның нақты дәлелі.

Ұлттық құрылтайда сөйлеген Президент Қ.Тоқаев: «Шын мәнінде, біз айтып жүрген Әділетті Қазақстанды Адал азаматтар құрады. Бұл – бір-бірімен өте тығыз байланысты ұғымдар. Отанға, отбасына адалдық – парасаттылық пен адамгершіліктің белгісі. Адал еңбек етіп, адал табыс тапқан адам жетістікке жетеді, құрметке ие болады. Ұлы Абай «Адал еңбекпен мал іздемек – арлы адамның ісі»

деген. Ал арлы адам әділетсіздік жасамайды. Әр салада адалдық басты орында тұрса, әділ қоғам орнайды. Жемқорлыққа жол берілмейді, ел мүддесіне сай шешім қабылданады. Бір сөзбен айтсақ, қоғамдағы ізгіліктің бәрі адалдықтан бастау алады», – деп Абай ілімінің жалпыадамзаттық, сондай-ақ мемлекеттік құндылықтың қайнар көзі екендігін айтып өтеді.

Әрине, бұндай ойлар Абай шығармашылығын терең тұщындан, мемлекеттердің шығу тарихы мен теориясы, мемлекет пен құқық теориясы мен тарихын, өркениетті мемлекеттер қалыптасу қағидаларын зерделеуден туындайды. Осы тұрғыдан алғанда Мемлекет басшысының: «Абай әділетті қоғам құру идеясын көтерген» дегені Абайдың ақындық, ойшылдық қызметімен қатар, мемлекет құрушылық, мемлекет басқарушылық, заңгерлік, заң шығарушылық, оның осы саладағы теориялық ойларымен қатар, практикалық істердегі нәтижелерін саралап берген бағасы.

Абай өмірбаянынан белгілі Семейдегі Ахмет Риза медресесінде білім алып жүрген бозбаланы әкесі Құнанбай елге алдырып, оны ел басқару ісіне баулып, билікке араластырады.

Осы шақтан бастап Абайдың қазақ қоғамындағы қым-қуыт тіршілікке етене араласып, атқамінерлік, яки ел басқарушылық тәжірибесі басталады. «Қарадан туып, хан болған», аға сұлтан Құнанбайдың ұлы болған Абайдың әкесінің беделі мен байлығына мастанып, қазаққа тізесін батырып, уайым-қайғысыз өмір сүруіне де болар еді. Бірақ Абайдың болмысы басқа болды. Ерте ояңған, ойланған Абай ел басқару ісінде жүріп-ақ, сол тұста қазақ қоғамында жүргізіліп отырған әкімшілік-басқару саясатының дұрыс еместігін, әділетсіздігін, солақай саясаттан туындап отырған кертартпа нәтижелерді көре біліп, жүйені өзгертуге, барынша қазақ қоғамына әділетті, шыншыл, тура, тиімді, пайдалы жолдарды іздейді.

(Жалғасы 4-бетте)

МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛДІ РӘМІЗДЕР ҚАТАРЫНА ҚОСАТЫН КЕЗ КЕЛДІ

1995 жылы қабылданған Конституцияда, Мемлекет басшысының 1996 жылғы «Қазақстан Республикасының Мемлекеттік рәміздері туралы» Жарлығында және 2007 жылы қабылданған «Қазақстан Республикасының Мемлекеттік рәміздері туралы» заңда мемлекеттік рәміздер ретінде – Ту, Гимн, Елтаңба көрсетілген.

Мемлекеттік рәміздерді қолдану кезінде жұртшылық арасында Мемлекеттік Гимн мен Мемлекеттік Әнұран сөздері қатар қолданылады. Бұған естір құлақ пен көрер көз үйреніп қалғанымен, оны нақтылайтын уақыт жеткен секілді. Өйткені Мемлекеттік Гимнді Мемлекеттік Әнұран деп өзгертетін уақыт келді. Қазақы түсінікке сай таңдалған бұл термин заңнан да көрініс табуы тиіс.

Бұдан бөлек жұртшылық арасында Ұлттық валюта мен Мемлекеттік тілді де мемлекеттік рәміздер қатарына қосатындар көп. Парламент бұл мәселеде де өз ұстанымын айқындауы тиіс. Өйткені ел аумағында өмір сүріп жатқан түрлі этнос өкілдерін біріктіруде ғана емес, елдің дербестігін нығайтуда Мемлекеттік тіл мен Ұлттық валюта – Теңгенің маңызы зор. Бұған кейбір азаматтар «бұл халықаралық тәжірибеде жоқ» деуі күмәнсіз. Алайда жаһандық ықпалдастық аса жоғары қарқынмен жүріп жатқан уақытта бұл шешім мемлекет құраушы ұлттың өз болмысын жоғалтпай, оның атын иеленген Қазақстан Республикасының әлемдік қауымдастыққа мүше 200-ге жуық елдің арасында өзінің бірегейлігін паш етудің белгісі ретінде қажет.

Нақты айтқанда Конституцияда мемлекеттік тіл деп айқындалған қазақ тілін – Мемлекеттік рәміз қатарына қосатын болсақ, одан ешкім ешнәрсе жоғалтпайды. Сол секілді мемлекеттің күш-қуатын, экономикалық дербестігін білдіретін – Ұлттық валютаның мемлекеттік рәміз ретінде заңмен бекітілуін ешкім негізсіз дей алмайды.

Парламент депутаттары қолданыстағы заңнамаға өзгеріс енгізу кезінде тек халықаралық, әлемдік тәжірибелерге сүйене бермей, өз шешімін елдің тұтастығы, бірегейлігі тұрғысынан негіздеп, қабылдайтын болса, оған ешкім де бұл дұрыс емес дей алмасы анық.

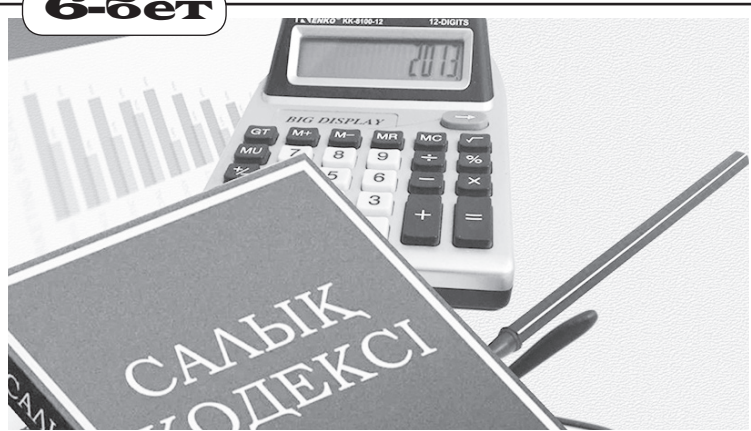
Ерлік ЕРЖАНҰЛЫ,
«Заң газеті»

5-бет

«Халық заңгері» әлеуметтік
әділетті қамтамасыз етеді

6-бет

Жаңа Салық кодексі:
тиімділігі неде?

8-бет

Ұштағандағы
ұмытылмас маусым

